

Lyckad vaccination i glesbygd

Text: Johanna Haugness

Hur sköter man logistiken kring vaccination i glesbygden, i byar med bara några hundra invånare? Verksamhetschefen Pernilla Wikudd fick god hjälp av enkla och tydliga mål och av sin mångåriga kunskap om den egna organisationen.

Pernilla Wikudd är sjukgymnast och verksamhetschef inom primärvården i Region Västerbotten. När coronaviruset tog sig in i Sverige och började sprida sig i samhället blev hon ansvarig för frågan om skyddsmaterial. När det sedan blev dags att börja planera för vaccinationerna fick Pernilla uppdraget att ta hand om det södra av tre områden i regionen. Området omfattar fyra kommuner med totalt 150 000 invånare och mycket glesbygd. Där finns 19 vårdenheter inom primärvården varav ungefär hälften var privata.

– Vi har alltid haft en god samverkan med de privata aktörerna men vilken otroligt bra samarbete det blev under pandemin! Jag har känt att jag har världens viktigaste jobb just nu och alla har varit helt fantastiska med att ställa upp och hjälpa till.

Pernilla har funderat mycket på varför arbetsviljan och fokuset på goda lösningar var så stark, trots en mycket krävande arbetssituation.

– Jag tror att vi alla var överens om att det här var viktigt på riktigt och då kavlade man bara upp ärmarna och gjorde det som skulle göras.

Som ansvarig för vaccinationerna i det södra området höll Pernilla i veckovisa samordningsmöten och bidrog till att alla var informerade och delaktiga i arbetet.

– Där fick jag ta del av goda idéer och kloka synpunkter och där kunde vi diskutera läget och olika lösningar löpande.

Ett konkret exempel som gruppen kunde lösa effektivt i samverkan var när systemet Mitt vaccin havererade, vilket innebar att människor inte

Foto: Region Västerbotten

kunde boka vaccinationstid på vanligt sätt. Inte nog med det, i samma veva fick regionen en större leverans av vaccin än planerat.

– Vi insåg att vi helt enkelt var tvungna att ringa in patienter inom ett visst åldersspann och som hade en kronisk diagnos. Alla släppte allt de hade och bara satte sig och ringde. Det slutade med att vi fick in 2000 patienter den veckan. Vi sa att ”nu gör vi det bara” - och det lyckades.

Pernilla har gått många ledarskapsutbildningar genom året och har lång erfarenhet som chef. När hon blickar tillbaka på allt som hänt under pandemin är hon imponerad över hur snabbt vården kunde ställa om.

– Inom ledarskap pratar man ju mycket om förändring och man säger ofta att vården inte är särskilt förändringsbenägen, att det går trögt. Men OJ vad vi kunde förändra oss! Det tar jag verkligen med mig i mitt fortsatta arbete.

Hon menar att en nyckel till det framgångsrika arbetet med vaccinationerna var att de bara hade två tydliga mål: 1) att vaccinera så många som möjligt, så fort och säkert som möjligt och 2) att inte slänga vaccin.

– I fortsättningen, i min ordinarie tjänst, kom-

När coronakrisen slog till förstod verksamhetschefen Pernilla Wikudd hur värdefullt det är att känna sin organisation och ha lång erfarenhet som chef. Men också vilken enorm förändring vården är kapabel att genomgå när det verkligen gäller.

Foto: privat

mer jag inte sätta tio till tolv mål för min verksamhet utan hålla mig till ett minimum av mål. Det är tydligt hur mycket bättre arbetet blir då.

En av de största utmaningarna var att hitta lokaler för vaccination i glesbygden. Det södra området som Pernilla ansvarade över har ett stort antal mindre orter och byar med långa avstånd mellan sig. Skulle alla de människorna behöva resa för att ta sitt vaccin? Eller skulle vården komma till dem? Det slutade med en strategi som byggde på närhet och småskalighet. Den minsta vaccinationslokalen sattes upp i ett område med enbart 2300 invånare.

– Vi hade god hjälp av vaccinsamordnarna i vår region. I de mötena kunde vi slänga ur oss en idé och bolla den förutsättningslöst för att sedan komma fram till den bästa lösningen. Det mesta har faktiskt fungerat väldigt väl, även om man så klart har fått ändra på saker efterhand. Det största kaoset vi upplevde var när patienterna under en period själva skulle få välja om de ville ha Astras eller Pzifers vaccin som andra dos.

Det Pernilla har lärt sig allra mest under pandemin är att ”nu gäller nu”. Den största utmaningen var att förhålla sig till osäkerheten och

acceptera att det inte går att säga något alls om morgondagen.

– Vi sattes i en omöjlig situation och även om jag förstår Folkhälsomyndigheten så har det varit oerhört svårt att arbeta med så kort framförhållning. Vi har inte bara haft en plan B utan även plan C, D, E och F för att kunna vara förberedda på olika scenarier.

Men något hinder för samverkan inom regionen har Pernilla inte upplevt alls. Det tror hon bland annat beror på att hon som mötesledare varit konkret och inte kallat in någon i onödan.

– Det har känts som att alla inblandade verkligen har ställt upp till 100 procent. Men man får bara ropa när det verkligen behövs, inte för ofta och inte för högt. Jag har också varit noga med att hålla konkreta möten och inte lämna utrymme för några frågetecken.

Tack vare att Pernilla har arbetat länge inom regionen känner hon många och kan sin organisation. Det stora interna nätverket, att veta vem man ska ringa, tycker hon varit värdefullt.

– Det ska inte underskattas. Man hör ibland att chefer inte bör stanna mer än fyra år på en arbetsplats men jag börjar mer och mer tänka på

kontinuiteten. Man har ett helt annat mandat när man arbetat länge i en organisation, man vet vad man pratar om och det inger stabilitet och trygghet.

I oktober 2021 var 87 procent av regionens invånare vaccinerade med som minst dos 1. Och målet är givetvis fortfarande att få så många som möjligt att ta sina sprutor.

– Nu krävs mer uppsökande verksamhet. Inför och under sommaren lämnade vi ut flygblad och

informerade allmänheten för att få upp intresset. Sedan är det ju också en fråga om hur hög vaccinationstäckning det är rimligt att nå.

Men är det något hon numera vet säkert är det att vården klarar av snabb förändring.

– Vi är flexibla när det krävs och vi kan byta riktning från dag till dag. Det gick mycket snabbare att förändra sig än vad jag hade trott. Om alla förstår vad vi håller på med och tycker att det är viktigt så går förändringar jättebra.

I Region Västerbotten var de stora avstånden och de många små orterna en utmaning när det gällde att planera logistiken kring vaccinerna.

Foto: Region Västerbotten

Ska du flytta?

**KOM IHÅG ATT MEDDELA DIN NYA ADRESS
TILL FÖRENINGEN FÖR CHEFER OCH LEDARE.**

Skicka ett mail till: susanna@berglund.se

eller ett kort till:

Susanna Berglund, Åsgatan 2, 771 33 Ludvika